

Sikker færd på nettet

Digital dannelse for
børn og unge

Udarbejdet for Arbejdernes Landsbank
af Anders Skov og Jacob Brøndum

Arbejdernes Landsbank

Bygger på sunde værdier

Forord

Arbejdernes Landsbank har udviklet dette hæfte i samarbejde med sociolog Anders Skov og cand.scient.soc Jacob Brøndum, der er eksperter i adfærd og kommunikation i den digitale verden. Sammen har de startet projektet Digital Dannelse med henblik på at lære eleverne i folkeskolen om takt og tone på nettet. Dette vigtige arbejde støtter vi op om med dette hæfte, der har til formål at give forældre større forståelse for den digitale verden og klæde dem på til at deltage aktivt i deres børns færd og adfærd på nettet. I dette hæfte får du derfor et lille indblik i den digitale verden. Du får grundlæggende viden om og forståelse for den digitale verden. Desuden får du konkrete ideer til, hvordan du som forælder kan bidrage til, at dine børn får skabt gode normer og sunde værdier på nettet. Ikke mindst får du viden og værktøjer, der kan gøre dig til en større og mere aktiv del af dine børns digitale liv. Håber hæftet vil gøre gavn for dig og din familie.

God fornøjelse ...

Med venlig hilsen

Peter Froulund

Marketingdirektør

p.froulund@al-bank.dk

Indhold

Har vi behov for digital dannelse?	4
Hvad er digital dannelse?	6
Digitale indfødte vs. Digitale indvandrere	8
Den virtuelle legeplads er altid åben	10
Alle fællesskaber har spilleregler	12
Fra profil til profil. Fra identitet til identitet.	14
Spørg til dit barns digitale hverdag	16
Hvilke digitale fodspor efterlader vi?	18
Hold øje med virtuel mobning	20
Sådan kan du undgå utilsigtet mobning	21
De vigtigste pointer om virtuel mobning	22
Vær med til at stoppe virtuel mobning	23
5 lette råd til tydelig tale på mobil og internet	25
Parlør til den digitale verden	26
Dine digitale guider	27

De normer og regler, der gælder i den fysiske verden, gælder også i den digitale virkelighed. Og er lige så vigtige at lære som færdselsregler, køkultur og god bordskik.

Har vi behov for digital dannelse?

Gennem vores kultur og opvækst får vi opbygget en almen dannelse, som vi mere eller mindre bevidst bruger i omgangen med andre mennesker. I takt med at den digitale verden udgør en stadig større del af vores liv, har vi også behov for en digital dannelse. Men hvem skal lære os, hvordan vi opfører os online? Hvordan tager vi skrevne og uskrevne normer og værdier fra vores fysiske verden med ind på nettet? Og hvordan ruster vi vores børn og unge til at færdes trygt og sikkert på nettet? Udfordringen for mange forældre er, at de ikke er født og opvokset i den digitale verden. Det er deres børn derimod. Det er ikke uden grund, at børn og unge i dag kaldes for digitale indfødte, og deres forældre betegnes som digitale indvandrere. Så hvad og ikke mindst hvordan kan forældre lære digitale indfødte børn og unge noget som helst om den virtuelle verden?

Brug din dannelse digitalt

Forældre gør sig store anstrengelser for at beskytte deres børn i den fysiske verden. Men det er overraskende, hvor lidt der bliver gjort for at hjælpe børn og unge i deres færden på nettet. For selv om de er digitale indfødte, har de sjældent indsigt nok til at bedømme konsekvenserne af deres virtuelle handlinger – såvel gode som dårlige – og den indvirkning deres digitale handlinger kan have i den fysiske virkelighed. Det kan godt være, du ikke ved så meget om det digitale, og at du aldrig bliver lige så god på nettet som dine børn. Men du ved, hvad god opførsel er, og har derfor en masse at bidrage med som forælder. Du kan derfor blive en god sparringspartner for dine børn, også når det drejer sig om deres færde og adfærd på nettet. Det kræver først og fremmest, at du forstår de digitale indfødte og deres verden.

Hvad er digital dannelse?

Bare fordi du bruger computer hver dag, betyder det ikke, at du har digital dannelse. Digital dannelse har intet at gøre med, hvor dygtig du er til at bruge computeren, om du kan programmere, designe websites, skrive blogs eller er skrap til at surfe på internettet. Digital dannelse handler om at kunne begå sig socialt og etisk i den virtuelle virkelighed.

Digital dannelse

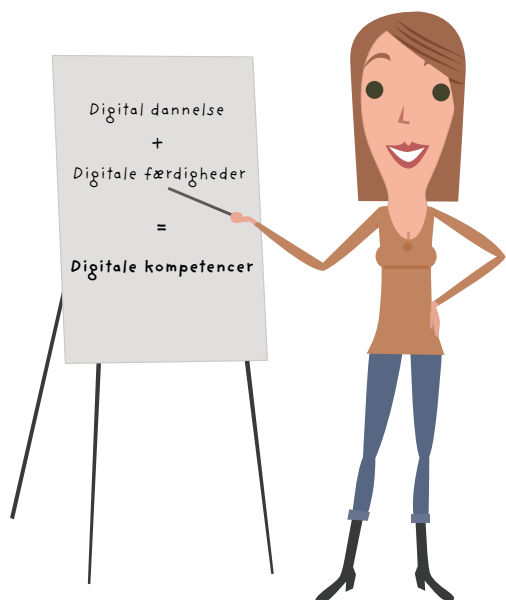
Du opnår digital dannelse ved at indgå i trygge og værdiskabende samspil med andre mennesker i den virtuelle verden. Det gør du ved at forholde dig positiv, men også kritisk til andre brugere. Og nøje overveje egne og andres intentioner, handlinger og udtryksformer i den virtuelle virkelighed.

Digitale færdigheder

Du udviser simple digitale færdigheder på computer og mobil ved f.eks. at chatte, blogge, købe og sælge, oprette profil, lave festinvitationer, interessegrupper samt deltage i gaming og lignende. Du har avancerede færdigheder, når du kan programmere f.eks. applikationer, hjemmesider, databaser eller lave billed- og videomanipulationer.

Digitale kompetencer

Selv computerhajer kan savne digital kompetence, hvis evnerne bliver brugt på internettet til ulovlige eller uetiske formål, der kan såre eller gøre livet besværligt for uvidende og uskyldige mennesker. Du har opnået digital kompetence, når du forstår både at bruge dine digitale færdigheder, så du indgår i værdiskabende sammenhænge med andre og samtidig udviser digital dannelse i din ageren på internettet.

Digitale indfødte vs. Digitale indvandrere

Digitale indfødte er opvokset med computer, internet og mobiltelefon. Derfor har de en selv-lært, intuitiv tilgang til den digitale verden. For dem er den digitale verden lige så virkelig som resten af verden. Digitale indfødte er "på" – altså online – stort set hele tiden.

Digitale indvandrere er derimod ikke vokset op med nettet. De har deres rødder i den fysiske verden og tager derfor på besøg i den virtuelle verden. De er bevidste om, hvornår de er online og offline. For de digitale indvandrere er det stadig to forskellige verdener.

De digitale indfødtes syn på nettet er langt fra det samme som mange digitale indvandreres opfattelse. Det stiller krav til forældre om at være åbne og nysgerrige over for den nye verden. For hvis vi ikke forstår nettet og vores børns fascination af det digitale liv, risikerer vi at lukke os selv ude fra en del af vores børns liv. Hvis vi derimod deltager, kan vi bidrage med en masse, der gør vores børn stærkere og mere sikre i deres digitale færd.

På næste side ser du nogle eksempler på, hvordan henholdsvis kritikere og fans af nettet har forskellig opfattelse af den digitale verden. Den samme kløft kan i større eller mindre grad finde sted mellem forældre og deres digitale indfødte børn.

online spil som en
flugt fra virkeligheden

online spil træner sociale
færdigheder og fremmer krea-
tivitet og abstrakt tænkning

online fællesskaber erstatter
virkelige fællesskaber

internettet og sociale netværk
knytter børn og unge til hin-
anden frem for at adskille dem

internettet avler afhængighed,
ufølsomhed og asocial adfærd

nettet kan invitere til både
sammenhold og gruppe-
arbejde med fokus på
produktet frem for individet

voldelige spil på nettet gør
også børn mere aggressive i
den fysiske verden

nettet fremmer lighed og nedbryder for-
domme, fordi race, religion og udseende
ikke er synligt i det virtuelle rum

Den virtuelle legeplads er altid åben

For nutidens danske børn og unge er nettet en naturlig del af livet. De er vokset op med mobiltelefoner og computere. Derfor er internettet også ofte deres foretrukne legeplads. Det er her de færdes, når de kommunikerer med hinanden, spiller eller vil opleve noget.

Nettet er en virtuel legeplads uden voksenopsyn. På mange måder et grænseløst mødested, hvor børn og unge døgnet rundt kan mødes på tværs af alder, køn, race eller sociale og kulturelle forskelle. Et sted, hvor de kan være sig selv. Eller dem de drømmer om at være. Og hvor de kan gøre, som de har lyst. Her kan de mødes og hænge ud, blive venner og aftale at mødes i den fysiske verden. Derfor er den virtuelle verden meget værdifuld for børn og unge.

Nutidens legeplads er digital

At være online er for de digitale indfødte det samme, som det var for dig som barn at være nede i gården og lege med vennerne.

Hvis du slukker for internetforbindelsen, mens den digitale indfødte chatter online med vennerne, svarer det til, at du som barn blev hentet ind fra gaden, mens legen var godt i gang.

Kan noget virtuelt have værdi?

For en digital indvandrer er det ikke altid lige let at forstå, hvordan noget virtuelt og dermed ikke fysisk kan have værdi. Men for den digitale indfødte har det samme værdi som noget fysisk. Det hænger sammen med, at det digitale liv giver status på samme måde, som man opnår status i det fysiske liv. Der er brugsværdi i at deltage i et virtuelt spil med sine venner, ligesom der er brugsværdi i et par jeans i den fysiske verden. Og på samme måde, som der er status ved at gå i de "rigtige" jeans, er der også status i at have mange online venner. Eller status i at det, man ytrer sig om, bliver LIKED af mange. Eller det kan have høj værdi at have en vip profil i det online univers, ens venner er med i.

Nutidens Levi's bukser er vip profiler

Hvis fysiske ting giver status for dit barn, vil du formentlig opleve, at barnet også søger status i den digitale verden. For eksempel i et virtuelt online hesteunivers, hvor børn og unge kan købe pleje, hestefoder, udstyr og deltage i ridestævner – nøjagtigt som i den fysiske verden. Her skal hesten også fodres, plejes og vinde klasser. Det giver point og dermed status. Men det koster også penge ligesom i den fysiske verden. Når børnene ser det som noget helt naturligt at betale penge for virtuelt hør til deres digitale hest, er det fordi, det giver dem en oplevelse. Men også fordi det giver dem status over for de venner, der er med i det samme univers.

Typisk vil du opnå anseelse i den digitale verden, når du udviser humor. Det udløser stor respons fra andre brugere, hvis du har stor viden og indsigt i det emne, der diskuteres. Eller hvis du er så meget "på", at andre folk kender dig og genkender din profil.

Alle fællesskaber har spilleregler

Den væsentligste og mest åbenlyse forskel mellem digitale og ikke-digitale fællesskaber er mediet – mobilen og computeren, der for den digitale indvandrer er et symbol på distance. Men for den digitale indfødte er virtuelle relationer ikke mindre komplicerede eller nemmere at vedligeholde end relationer i den fysiske verden. For ofte indgår digitale indfødte bedst i velfungerende fysiske fællesskaber, hvis de samtidig bliver vedligeholdt og udviklet via de sociale online medier.

Selvom virtuelle fællesskaber er grænseløse rent geografisk, har de typisk en stram infrastruktur, et specifikt sprog og en veldefineret kultur. Derfor begår du dig bedst, hvis du kender, forstår og ikke mindst følger de spilleregler, der gælder det specifikke sted. Reglerne er sjældent åbenlyse og står ikke nedskrevet. I stedet bliver de overleveret fra indfødt til indfødt. Og bryder du reglerne, kan det få konsekvenser for din status både i den virtuelle og fysiske virkelighed. På samme måde som man også skal overholde normen i den rent fysiske verden for at kunne begå sig og for at være anset.

Virtuelle fællesskaber stiller krav

Det stiller store krav til den digitale indfødte at tilhøre et virtuelt fællesskab. Du skal være på for at holde din status i fællesskabet ved lige – både virtuelt og fysisk. Derfor er det så vigtigt for en indfødt hyppigt at besøge de foretrukne digitale netværk. Digitale indvandrere vil ofte stå uforstående over for dette konstante behov. Her er det vigtigt, hvis dialogen og den gensidige respekt mellem forældre og børn skal trives, at forældre husker på, at den virtuelle kontakt til fællesskabet er nødvendig for også at indgå i en god fysisk relation.

Fra profil til profil. Fra identitet til identitet.

Du har forskellige roller og bruger forskellige sider af din personlighed alt efter, hvilke sammenhænge og relationer du indgår i. Sådan er det også på nettet. For ligesom du i den virkelige verden agerer forskelligt på arbejde, med familien og til fest med vennerne, så er det også naturligt for unge at påtage sig forskellige roller i de online netværk, de bevæger sig rundt i. På samme måde, som unge bygger deres personlighed i den fysiske verden, former de også deres person på nettet gennem forskellige profiler. For unge er der ingen forskel på, om det sker fysisk eller virtuelt. For dem er den digitale verden lige så virkelig som den fysiske.

Din identitet består af:

Din virkelige identitet

hvem er du som person, når du ikke er online?

Din virtuelle profil

hvordan ønsker du, andre skal opleve dig online?

Dit image

hvilken opfattelse har andre af din person online?

Flere digitale profiler

Digitale indfødte kan sagtens have flere forskellige digitale profiler. Hvis den indfødte spiller WoW (World of Warcraft), bliver identiteten virtuelt visualiseret gennem en avatar. Her kan en ung knægt udfylde rollen som et bevinget, magisk væsen. Men på et datingnetværk kan den samme person agere i rollen som charmør. Og samtidig på Facebook vil den indfødte optræde i rollen som sit autentiske "jeg". For børn og unge er det lige så naturligt online som i den fysiske verden, hvor de også eksperimenterer med forskellige sider af sig selv, når de er den sjove blandt vennerne, den seje i frikvarteret, den smarte over for det modsatte køn og måske endda den artige over for bedsteforældrene.

Hos mange digitale indvandrere, specielt blandt forældre, vækker rolleskiftene bekymring, der typisk går på, om den digitale indfødte kan skelne sine virtuelle identiteter fra sin virkelige identitet. Oftest er bekymringerne unødvendige, fordi mange digitale indfødte er øvede i at navigere mellem deres forskellige identiteter – uanset om de er virtuelle eller fysiske.

Den digitale indfødtes leg i rollespilsuniverserne, hvor børn og unge opbygger en personlig figur/identitet, er på mange måder lig den traditionelle leg med dukker.

Spørg til dit barns digitale hverdag

En stor del af dit barns liv foregår på nettet. I modsætning til børn og unges fysiske liv er det digitale liv langt sværere som forælder at have føling med og være en del af. Det fysiske liv bliver du automatisk en naturlig del af, fordi man er i samme fysiske rum i hjemmet, i haven, i gården og andre steder, hvor du også selv er en del af den fysiske ramme. Men når børn og unge går online på deres computer eller mobil, træder de ud af den fysiske verden og ind i et andet rum, hvor du som forælder ikke er med. Den del af dine børns liv skal du som forælder gøre en ekstra indsats for at blive en del af.

Først skal du forstå den digitale verden. Dernæst skal du interessere dig for den og selv kunne begå dig i den for også at kunne deltage aktivt og relevant. Ellers er der en del af dit barns liv og opvækst, du aldrig bliver en del af. På samme måde som, hvis du interesserer dig for dit barns fodbold, og af og til tager med til træning eller kamp. Så er du opdateret. Du kender vennerne og kan følge med, så I har noget fælles at tale om. Derfor kan det være en god ide at tænke lidt over, hvordan du kan interessere dig for dit barns digitale liv og spørge til det. Så det bliver helt naturligt også at tale om nye Facebookvenner, sjove online videoer og high scores ved middagsbordet.

ØVELSE

Gør dit barns digitale liv til en *del af hverdagen*

1 Få først indsigt i barnets færd og adfærd

- Hvilke sider besøger dit barn på nettet?
- Hvilke roller spiller dit barn på de forskellige sider?
- Hvordan ønsker dit barn at fremstå på nettet?
- Hvordan tror dit barn at han/hun bliver opfattet?
- Hvad skal dit barn fortælle om sig selv, og hvad er personligt?
- Hvilke venner har dit barn på siderne?
- Hvad er normen på siderne? Er der skrevne og uskrevne regler?

2 Spørgsmål til dit barns digitale hverdag

- Har du fået nogle nye online venner i dag?
- Har du set nogle sjove videoer i dag?
- Kan du vise mig nogle seje profiler?
- Har der været nogle drillerier online i dag?
- Hvordan går det med din score på dit spil?

Med den indsigt kan du nu spørge til dit barns digitale liv på samme måde, som du spørger til lektier, sport, venner, uvenner, mobning, skolen og hvem de har hængt ud med i dag.

Hvilke digitale fodspor efterlader vi?

Med de sociale mediers indtog er internettet mere end nogensinde blevet et medie, som moderne mennesker kommunikerer igennem. Og når vi kommunikerer via de sociale netværk, efterlader vi hver især digitale fodspor. Men vi sætter ikke alle lige dybe spor. For der er væsentlig forskel på, om du på internettet optræder som passiv forbruger eller aktiv bruger. Og der er stor forskel på, om du er digital indvandrer eller digital indfødt:

Passive forbrugere

Digitale indvandrere føler sig bedst tilpas i rollen som passive brugere af internettet. Lidt ligesom forbrugere på indkøb i et supermarked træder de ind på nettet, betragter varerne på hylderne og tager fra tid til anden en vare ned. En typisk forbruger efterlader sig kun overfladiske digitale fodspor som for eksempel tilmelding til nyhedsbreve, indkøb i e-shops eller sporadiske statusopdateringer eller kommentarer på Facebook.

Aktive brugere

Digitale indfødte bruger aktivt internettet som en arena, hvori de kan udtrykke sig og give deres mening til kende. Her kan de udstille kreative og kunstneriske evner eller sælge ydelser eller værker. Mange indfødte kan betragtes som producenter af indhold til internettet. Og mange digitale indfødte

sætter næsten en ære i at efterlade sig markante digitale fodspor – ikke mindst i virtuelle netværk som Facebook, Arto og YouTube. For det er via sine aktive handlinger på nettet, at den indfødte definerer både sin virtuelle og sin virkelige identitet. Derfor sætter digitale indfødte typisk også mere markante fodspor, som det er værd at tænke over og tale om.

Gode og dårlige fodspor

Langt fra alle digitale fodspor er lige gode eller fornuftige. Ej heller hvis man tænker lidt frem. For digitale fodspor er ikke sådan lige at slette. Derfor skal du helst tænke dig om en ekstra gang, før du skriver negative kommentarer, lægger sjove og frække billeder eller videoer op, tagger dig selv eller venner. Eller knytter nye venskaber via et socialt netværk. Enhver aktiv handling i den virtuelle verden har nemlig i større eller mindre grad konsekvens for dit liv i den virkelige verden. Hvis ikke i dag, så måske i morgen eller næste år. Det kræver en god portion digital dannelse kun at sætte gode, fornuftige digitale fodspor. Digital dannelse er ikke en medfødt egenskab – heller ikke for digitale indfødte. Derfor er det en god ide at få overblik over, hvilke digitale fodspor du og dine børn har sat. Og hvilke I ønsker at sætte fremover.

ØVELSE

Hvilke digitale fodspor vil du gerne sætte?

- Hvad LIKER du på Facebook?
- Har du sat dine privatindstillinger?
- Hvad er du fan af?
- Hvad blogger du?
- Hvem følger du på Twitter?
- Hvilke debatter deltager du i?
- Hvilke personligheder har du på dine forskellige profiler?
- Hvilke billeder lægger du ud på nettet? Tagger du billeder?
- Hvad kan du gøre for at styre dit image?
- Hvilke fodspor vil du gerne sætte i fremtiden?

TAG GOOGLE-TESTEN

Har du prøvet at søge på dit eget navn på søgesiden Google? Søg og se, hvad der kommer frem. Tænk over, at andre også kan google dig og dine børn. Arbejdsgivere, politiet, kæresten, venner og familie kan google dig – og gør det sikkert også. Men får de også det rigtige indtryk af dig?

**GOOGLE
DIG SELV**

Hold øje med virtuel mobning

Det sker desværre oftere og oftere, at børn og unge bruger mobilen og internettet som værktøjer til at mobbe hinanden. Modsat mobning i den fysiske verden, er virtuel mobning langt sværere at opdage og stoppe, fordi det ikke er synligt på samme måde som fysisk mobning. Mobberen, og den der bliver mobbet, kan lettere gemme sig på nettet end i den fysiske verden. Den kedelige tendens skyldes, at den teknologiske udvikling gør det stadig nemmere at mobbe virtuelt. Derfor er der behov for, at skoler og forældre har fokus på den mobning, der flourerer i det digitale rum. Den digitale mobning bryder jo alle fysiske grænser og kan lige så vel finde sted midt i timen eller under aftensmaden i det ellers så trygge hjem. Som forælder kan du nemmere opdage mobningen og være med til at løse problemerne med andre forældre, lærere og skole. Både hvis dit barn bliver mobbet, eller selv er med til at mobbe andre digitalt. Sæt det derfor på dagsordenen i hjemmet og på skemaet i skolen.

Ubevidst mobning

Ikke al mobning er tilsigtet. Hvor fysisk mobning er meget tydelig og både udføres og aflæses i nuet, kan virtuel mobning ske, uden at man selv opdager det. Det kan jo ske, at børn og unge kommer til at drille hinanden, uden at det er ondt ment. Når det sker i det fysiske rum, bliver de involverede også opmærksomme på det, fordi de kan aflæse reaktioner og dermed undskylde på stedet. Den utilsigtede

mobning på nettet opdager børn og unge ikke selv, før skaden er sket. Hvis de sender et billede eller historie rundt om en eller flere personer, eller hvis de fortæller noget sjovt om andre, som bliver misforstået, kan det hurtigt løbe løbsk på nettet og i løbet af kort tid være ude til mange. Og så er det svært at rette op på igen. At noget startede med at være for sjov, men endte med at blive mobning, findes der mange eksempler på. Derfor er det vigtigt, at børn og unge tænker over, om det, de gør i den digitale verden, også ville være i orden i den fysiske verden.

Syretest dine digitale handlinger

En god måde at være kritisk over for det, du eller dine børn skriver på nettet, er ved at spørge sig selv, om man ville gøre det samme i den fysiske verden. Særligt for de digitale indfødte er det vigtigt at forholde sig til det, fordi de to verdner hænger sammen. Det, de gør og siger på nettet, har direkte konsekvenser i deres fysiske verden.

Sådan kan du undgå utilsigtet mobning

Vil du råbe det til alle i skolegården? Ellers skal du måske ikke dele det med alle på nettet.

Tænk på, at noget kun er sjovt, hvis den, der bliver lavet sjov med, også griner.

Vil du vise det billede til din bedstemor? Ellers skal du måske ikke dele det online.

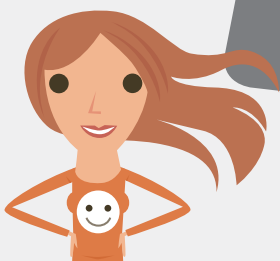
Lad være med at sige noget om andre online, som du ikke ville sige til dem selv.

Hvis du sender noget rundt om en tredje person, er det det samme som at bagtale.

Skriv med små bogstaver. Store bogstaver betyder råb eller vrede.

Vær tydelig i dit sprog. Brug smileys til at udtrykke din humor, ironi eller alvor.

Er det relevant for modtagerne? Ellers er det måske bare ligegyldig sladder?

De *vigtigste pointer* om virtuel mobning

- 1 Virtuel mobning foregår på alle tider af døgnet.
- 2 Mobning kan på meget kort tid nå et stort publikum.
- 3 Ondskabsfulde elektroniske beskeder kan sendes i cirkulation i en vennekreds og er derfor svære at kontrollere og standse.
- 4 Mobberne kan optræde anonymt og kan udføre mobberiet uden at være i samme rum som deres offer.
- 5 Fordi den virtuelle mobning sker uden for voksnes syns- og hørevidde, er omfanget og konsekvensen af mobberiet ofte større end ved fysisk mobning.
- 6 Skolelærere og forældre kan – lige så vel som deres elever/børn være ofre for virtuel mobning.
- 7 Virtuelle mobbeofre har tendens til at isolere sig mere med mobbeproblemet.

Vær med til *at stoppe* virtuel mobning

- 1** Forstå og tal åbent med både mobbere og mobbeofre om årsagerne til virtuel mobning.
- 2** Diskutér, hvor grænsen går, mellem hvornår noget er for sjov eller ironisk, og hvornår det ikke er sjovt og derfor bliver mobning.
- 3** Tal om, hvordan jokes og spøgefulde kommentarer lettere kan misforstås, når kropssprog, mimik og tonefald ikke kan fornemmes i en mail eller sms.
- 4** Tal om, hvor grænserne går for, hvilken type kritik og ros det er hensigtsmæssigt at give via mobil og internet. Brug eksemplets magt ved at lade børn og unge ytre den ordret samme kritik og/eller ros ansigt til ansigt med modtageren.
- 5** Brug dialog mellem mobbere og mobbeofre til at skabe forståelse for, at det handler om mennesker af kød og blod og med følelser.

Bliv en god digital forælder – vær åben og nysgerrig.
Tal sproget. Interesser dig for kulturen. Bland dig og
vær ikke bange for at spørge børn og unge til råds.
Jo mere du forstår, des mere kan du hjælpe.

5 lette råd til tydelig tale på mobil og internet

Råd 1

Gør det tydeligt over for modtageren, hvem afsenderen er, og hvad din tilknytning til modtageren er.

Råd 2

Sæt dig et tydeligt mål med din sms, mail eller kommentar – sigt mod et positivt resultat.

Råd 3

Undgå generaliserende standardformuleringer, og gør i stedet dit svar/din besked personlig – enten til gruppe eller person.

Råd 4

Tænk over din tone, udvis tålmodighed og svar altid venligt og positivt.

Råd 5

Tænk på din modtager, sæt dig i din modtagers sted og forsøg at forstå modtagerens problem, før du skriver.

God netetikette

Netetikette er de retningslinjer, der gælder for god og dårlig stil på internettet. Når en klasse eller en gruppe børn og unge har en fælles netetikette, er det meget lettere at sikre, at de har en positiv brug af mobil og internet og opfører sig ordentligt over for hinanden.

Parlør til den digitale verden

Profil

Hvordan man afspejler sig selv på nettet.

Image

Hvordan andre ser en på nettet.

Identitet

Hvem er du som person offline såvel som online.

Privatindstillinger

Indstillinger hvor man kan indstille, hvor "offentlig" ens profil skal være.

Places

At tjekke ind på et socialt medie og angive sin geografiske placering (f.eks. gps i mobilen).

Billedtagging

Via de sociale medier er der en mulighed for at blive "udpeget" i et billede.

Statusopdateringer

F.eks. på Facebook hvor der kort fortælles, hvad man laver og tænker lige nu.

Event/begivenheder

At invitere til diverse sammenkomster, begivenheder og fester etc.

Fan page

En side, hvor man kan tilkendegive, at man godt kan lide en bestemt musikstjerne, forening osv. og kan diskutere disse.

Videodeling

De videoer, der optages med f.eks. mobiltelefon, kan uploades på videodelingsside.

Gruppe

På Facebook er det muligt at lave grupper, som du og dine venner kan blive medlem af. Her kan man dele informationer, billeder og links etc.

LIKE

En mulighed for at tilkendegive at du kan lide de historier, billeder etc., dine venner sender ud på Facebook.

Digital indvandrer

En person for hvem den digitale verden og den fysiske verden er adskilt.

Digital indfødt

Typisk børn og unge der er vokset op med den digitale verden integreret i deres liv. For dem er den digitale virkelighed lige så virkelig som den fysiske verden.

Dine digitale guider

Anders Skov

Anders er uddannet sociolog fra Københavns Universitet, hvor han har specialiseret sig i online fællesskaber, arbejdspladser, organisation og ledelse. Er initiativtager til og medstifter af Digital Dannelse, et adfærdsregulerende og værdiskabende workshopkoncept målrettet folkeskoler og gymnasier.

Jacob Brøndum

Jacob er uddannet på Roskilde Universitet i Kommunikation og virksomhedsstudier med speciale i virtuel markedsføring og kommunikation. Han er medstifter af Digital Dannelse, hvor han forsker og underviser børn og unge i kritisk, konstruktiv og værdiskabende adfærd på internettet.

Digital Dannelse holder foredrag, laver workshops og rådgiver om færden på nettet. Formålet er at give folk en tidssvarende, digital dannelse, så de kan udvikle sig og indgå i trygge og værdiskabende samspil med andre mennesker i den virtuelle verden.

Anders Skov
f. 1979

Jacob Brøndum
f. 1980

Råd og inspiration

al-bank.dk/digital

Få mere inspiration om digital dannelse.

sikkerchat.dk

Oplyser og hjælper til at sikre god chat på internettet.

bornsvilkar.dk

Oplyser og vejleder om god chat på internettet.

mobbeland.dk

Yder information om forebyggelse af virtuel mobning.

antibullying.net/cyberbullying

International information om forebyggelse af virtuel mobning.

medieradet.dk

Gode råd om film, computerspil, internet og mobil.

cyberhus.dk

Online rådgivning for børn og unge.

emu.dk/webetik

Undervisningsportal med inspiration til arbejde med emnet.

digitaldannelse.org

Booking af workshop for folkeskole- og gymnasieelever.

Arbejdernes Landsbank A/S
Vesterbrogade 5
1502 København V

www.al-bank.dk

Arbejdernes Landsbanks Fond

Hvis du har et læringsprojekt eller en anden ide, der fremmer viden i det danske samfund, kan du søge midler til dit projekt i Arbejdernes Landsbanks Fond. Du kan hente et ansøgningsskema i banken eller på **al-bank.dk/fond**.